

**Opleidingshandboek over het bestrijden en voorkomen van huiselijk geweld en
gendergeweld als gevolg van oorlog door vrijwilligerswerk**

Inhoudsopgave

1. Achtergrond	2
2. Doel van de handleiding & doel van de trainingsmodule	3
4. Agenda voor de sessie	3
5. Leerdoelen	4
6. Leerresultaten	5
7. Evaluatie	5

1. Achtergrond

Geweld tegen vrouwen en huiselijk geweld komen overal in de EU voor. Te veel vrouwen en meisjes zijn het slachtoffer van verkrachting, intimidatie of mishandeling. Naar schatting gaat het om 1 op de 3 vrouwen in de EU. Een op de twee heeft te maken gehad met seksuele intimidatie. Een op de twintig vrouwen meldt verkracht te zijn. Aan de andere kant is huiselijk geweld of het zogenaamde "partnergeweld" een van de meest voorkomende vormen van geweld waarmee vrouwen worden geconfronteerd. Online geweld neemt ook toe en is gericht tegen vrouwen in het openbare leven, zoals journalisten en politici. 1 op de 2 jonge vrouwen heeft te maken gehad met gendergerelateerd cybergeweld. Vrouwen ervaren ook geweld op het werk: ongeveer een derde van de vrouwen in de EU die te maken hebben gehad met seksuele intimidatie, heeft dit op het werk meegemaakt.

De oorlog in Oekraïne heeft ook vrouwen in Europa blootgesteld aan verschillende vormen van geweld en een toename van gendergerelateerd geweld, zowel in het directe conflictgebied als in de landen waar ze hun toevlucht zoeken ([Berlin, Campa, 2022](#)). Soorten geweld die vrouwen ervaren tijdens conflicten kunnen variëren van willekeurige moorden, marteling, mensenhandel, seksueel geweld en gedwongen huwelijken tot belemmeringen voor essentiële diensten ([OHCHR](#)).

In het moderne Europa geen plaats mogen zijn voor geweld tegen vrouwen en huiselijk geweld. Het Verdrag van de Raad van Europa inzake het voorkomen en bestrijden van geweld tegen vrouwen en huiselijk geweld (Verdrag van Istanbul) zorgt ervoor dat vrouwen worden beschermd tegen alle vormen van geweld en onmiddellijke en effectieve hulp kunnen krijgen.

Als onderdeel van de lopende werkzaamheden van de Commissie om gendergerelateerd geweld aan te pakken en gelijkheid te promoten, heeft de EU-Commissie op 8 maart 2022 [EU-brede regels voorgesteld om geweld tegen vrouwen en huiselijk geweld te bestrijden](#). De voorgestelde richtlijn beoogt het criminaliseren van verkrachting zonder toestemming, genitale verminking bij vrouwen en cybergeweld, waaronder: het delen van intieme beelden zonder toestemming; cyberstalking; cyberpesten; en cyberaanzetten tot geweld of haat.

Huiselijk geweld en gendergeweld zijn ernstige problemen die een veelzijdige aanpak vereisen om ze te bestrijden en te voorkomen. Capaciteitsopbouw bij vrijwilligersorganisaties en vrijwilligers in verband met het voorkomen en ondersteunen van slachtoffers van huiselijk geweld en gendergeweld is een belangrijke stap. Het is belangrijk om steun en hulp te bieden aan slachtoffers van huiselijk geweld en gendergeweld. Dit kan gerealiseerd worden met vrijwilligersondersteuning die onder andere helpen op vlak van begeleiding en opvang. Slachtoffers van huiselijk geweld en gendergeweld moeten worden aangemoedigd om hun misbruik te melden. Dit kan gedaan worden door een veilig en vertrouwelijk meldsysteem te bieden waarbij opgeleide mensen, inclusief vrijwilligers, betrokken

zijn om dit te plannen en uit te voeren, en door ervoor te zorgen dat slachtoffers beschermd worden tegen vergelding.

Geweld is belangrijk, ongeacht de vorm. Het verwoest en verkort levens, veroorzaakt pijn en lijden en maakt vaak deel uit van snelle sociale veranderingen. Geweld omvat oorlog, terrorisme, beveiliging, etnische 'zuivering', huiselijk geweld, geweldsmisdrijven en haatmisdrijven. Vormen van geweld variëren sterk afhankelijk van het niveau en de schaal: interpersoonlijk, collectief, intergroep en interstatelijk. Hun niveau van intensiteit, organisatie en institutionalisering variëren zo sterk dat het soms moeilijk is om overeenkomsten te zien. Gewelddadige conflicten kunnen verwoestende en blijvende gevolgen hebben voor de mentale en fysieke integriteit. Bijvoorbeeld: In de context van de voortdurende oorlog in Oekraïne werd in april 2022 gemeld dat de Oekraïense politie een telefoongesprek onderschepte tussen een Russische soldaat en zijn vrouw. In het telefoongesprek maakten ze grapjes over de soldaat die Oekraïense vrouwen verkrachtte. Zijn vrouw zei tegen hem: ["Ja, ik sta het toe. Draag alleen bescherming"](#).

In het kader van de operationele subsidie voor projecten "Volunteering Equality Rights Action VERA", medegefinancierd door het CERV-programma, heeft het CEV een trainingsmodule ontwikkeld om de capaciteit van onze lidorganisaties voor vrijwilligers te vergroten, zodat zij een nog grotere bijdrage kunnen leveren aan het bestrijden en voorkomen van huiselijk geweld en gendergeweld op alle niveaus, inclusief geweld als gevolg van oorlog.

2. Doel van de handleiding & doel van de trainingsmodule

De handleiding richt zich op hoe vrijwilligerswerk slachtoffers van huiselijk geweld en gendergeweld als gevolg van oorlog en conflict kan ondersteunen, en kan bijdragen aan de preventie ervan, in overeenstemming met de richtlijnen ontwikkeld door EUROJUST/Genocide Network. Door middel van de handleiding en de trainingsmodule willen we de capaciteiten van de organisaties die lid zijn van CEV vergroten en vooral de minst ervaren organisaties kennis laten maken met passende instrumenten, kennis en bewustzijn van de beste methodes over hoe vrijwilligerswerk het bestrijden van huiselijk- en gendergeweld kan ondersteunen, ook als gevolg van oorlog.

3. Deelnemers

Deze korte inleidende trainingsmodule van 2 uur, die online of offline kan worden gegeven, is bedoeld voor vrijwilligerscoördinatoren en vrijwilligers die nieuw zijn op het gebied van vrijwilligerswerk ter ondersteuning van mensen die te maken hebben met huiselijk- en gendergeweld. De module helpt hen te begrijpen op welke gebieden verdere training nodig is, welke partnerschappen moeten worden gevormd en hoe ze de opgedane kennis kunnen gebruiken om hun werk te verbeteren en te pleiten voor de kwestie op Europees en nationaal/lokaal niveau.

4. Agenda voor de sessie

Titel/boodschap: Tijd om een einde te maken aan gendergerelateerd geweld in de EU!

10'	<p>Welkom, inleiding en context</p> <p><i>De trainer stelt zichzelf voor en legt uit waarom hij/zij deze sessie geeft en in welke context, d.w.z. het CEV VERA-project dat medegefinancierd wordt door het CERV-programma. De trainer beschrijft de fysieke of online trainingsruimte en legt uit wat de belangrijkste kenmerken zijn.</i></p>
15'	<p>Elkaar leren kennen - Groepsopbouw/ Ijsbreker oefening</p>
10'	<ul style="list-style-type: none"> ● Motivaties en verwachtingen. ● Oefening om de motivatie om aanwezig te zijn bij de trainingssessie en de verwachtingen over de resultaten te onderzoeken. bv. Waslijn oefening (<i>laundry line exercise</i>).
5'	<p>De agenda en doelstellingen van de training presenteren - duidelijk aangeven aan welke verwachtingen op dit moment niet zal worden voldaan of misschien de cursus en het programma waar mogelijk aanpassen om aan sommige verwachtingen te voldoen.</p>
5'	<p>Groepsregels afspreken en opstellen</p>
25'	<p>Theoretische inhoud om iedereen op hetzelfde niveau te krijgen - waar hebben we het over? Inclusief belangrijke definities en concepten. Vind de slides hier.</p>
10'	<p>Koffiepauze</p>
25'	<p>Presentatie van case studies en zelfreflectie. Vind de slides hier.</p>
5'	<p>Persoonlijke actieplannen en volgende stappen - individuele schriftelijke oefening</p>
10'	<p>Evaluatie van de trainingssessie / Validatie van het leerproces Afronding en conclusies</p>

5. Leerdoelen

1. **Een inleiding tot gendergerelateerd geweld en huiselijk geweld tegen vrouwen** in het kader van het Europees Verdrag inzake het voorkomen en bestrijden van geweld tegen vrouwen en huiselijk geweld (Verdrag van Istanbul) en met inbegrip van het Verdrag inzake de uitbanning van alle vormen van discriminatie van vrouwen.
2. **Onderzoeken van de problematiek van huiselijk geweld tegen vrouwen** en hoe vrijwilligerswerk slachtoffers van huiselijk geweld en gendergeweld kan ondersteunen, inclusief geweld dat voortkomt uit oorlog.
3. **Bewustmaking** van concepten en risicofactoren van geweld tegen vrouwen en meisjes.
4. **De definitie en de verschillende vormen** van huiselijk geweld tegen vrouwen **begrijpen**, waaronder fysiek, seksueel, emotioneel en economisch misbruik.

5. Erkenning van de **impact van oorlog en conflict** op huiselijk geweld tegen vrouwen, inclusief hoe ontheemding, trauma's en afbraak van sociale ondersteuningsnetwerken het risico op geweld kunnen vergroten.
6. **Uitdagingen en mogelijkheden identificeren** voor de aanpak van huiselijk geweld tegen vrouwen in verschillende omgevingen, waaronder conflict- en post-conflictcontexten en de **onderliggende oorzaken erkennen van gendergerelateerd geweld als gevolg van oorlog**, waaronder hoe maatschappelijke houdingen, culturele normen en machtsdynamiek bijdragen aan gendergerelateerd geweld.

6. Leerresultaten

1. Deelnemers zullen de belangrijkste componenten, onderliggende oorzaken en processen kunnen **identificeren** die bijdragen aan het voorkomen van gendergerelateerd geweld, huiselijk geweld tegen vrouwen en gendergeweld als gevolg van oorlog.
2. Deelnemers zullen **inzicht hebben in** de impact van gendergeweld als gevolg van oorlog op individuen, families en gemeenschappen, inclusief fysieke, psychologische en sociale gevolgen.
3. Deelnemers zullen kunnen **aantonen** dat ze beter begrijpen hoe vrijwilligerswerk slachtoffers van huiselijk geweld en gendergeweld als gevolg van oorlog kan ondersteunen.
4. Deelnemers zullen **begrijpen** waarom deze kennis en vaardigheden nuttig voor hen kunnen zijn en **betrokkenheid tonen** bij het opvolgen van en bijdragen aan het delen van hun nieuwe kennis en begrip over huiselijk geweld en gendergeweld als gevolg van oorlog.
5. Deelnemers zullen **het belang begrijpen van een overlevings- en traumagerichte aanpak** van huiselijk geweld tegen vrouwen als gevolg van oorlog.
6. Deelnemers zullen **een bewustzijn ontwikkelen van mogelijke praktische vaardigheden** om huiselijk geweld gendergeweld als gevolg van oorlog te voorkomen en erop te reageren, met inbegrip van risicobeoordeling, veiligheidsplanning en op overlevenden gerichte zorg en ondersteuning, en waar en hoe deze te verwerven.
7. Deelnemers zullen de mogelijkheid hebben om een **persoonlijk actieplan te ontwikkelen** om de kennis en vaardigheden die ze tijdens de training hebben opgedaan toe te passen op hun vrijwilligersactiviteiten, waaronder belangenbehartiging bij het voorkomen van huiselijk geweld en gendergeweld als gevolg van oorlog.

7. Evaluatie

Waarom is het belangrijk om te evalueren?

Om het werk dat samen gedaan is te evalueren door diverse aspecten aan te pakken, zoals:

- Teamwerk;
- Comfortabele omgeving die openheid en delen mogelijk maakte;
- De opgedane kennis;
- Nieuwe wegen die de organisatie kan volgen en bewandelen;

-
- Pleiten voor verandering in de nationale of lokale context.

https://ec.europa.eu/eusurvey/runner/CERV_2021-2027

Referentie van het project (projectnummer): 101104521

Soort activiteit: Opleiding

**Titel van het evenement: opleiding over het bestrijden en voorkomen van huiselijk geweld en
gendergeweld als gevolg van oorlog door middel van vrijwilligerswerk**

Datum van het evenement XX/XX/XXXX

Duur van het evenement in dagen: 0.3

Vond het evenement fysiek plaats of online?

